

ארחות חיים

איחור לתפילה

קורה פעמים שאנחנו לא מתעוררים בזמן בבוקר ואנחנו מגיעים לתפילה מאוחר. עיקר התפילה במנין היא תפילת העמידה ואותה אנחנו רוצים להתפלל יחד עם שאר המתפללים בבית הכנסת או בכיתה.

אם נאמר את כל פסוקי דזמרה, כפי שאנחנו רגילים כל בוקר, בנתיים שאר המתפללים יתפללו את תפילת 'שמונה עשרה' ויסיימו אותה, ואנו נפסיד תפילה במנין.

לכן עלינו לדלג חלק מהמזמורים שבפסוקי דזמרה. כמה מזמורים עלינו לדלג? זה תלוי בכמה זמן איחרנו. מה שחשוב, שנספיק להתחיל יחד עם שאר המתפללים את ברכות קריאת שמע. אם מתאפשר לנו, נשתדל לפחות לברך את ברכת 'ברוך שאמר' ולומר את שלושת המזמורים 'אשרי', 'הללויה הללו את ה' מן השמים' ו'הללויה הללו את ה' ברכו' ולאחר מכן את ברכת 'שתבח'.

שליח ציבור

את התפילה אנחנו צריכים להתפלל בנחת ולא למהר, אלא לקרוא את המילים באופן ברור, להקשיב ולהבין את מה שאנחנו אומרים. אנחנו גם צריכים להתפלל ברצינות ולזכור שאנחנו עומדים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה ומדברים עימו. וכפי שאם היינו מדברים עם המנהל, או המחנך או אדם מאוד חשוב היינו מתנהגים ומדברים בברורות וברצינות, לפחות כך עלינו להתנהג ולדבר כשאנחנו עומדים לפני ה' ומתפללים אליו.

עלינו להקפיד בכך עוד יותר כאשר אנחנו מתפללים כשליחי ציבור (ש"ץ), בין אם אנחנו כבר לאחר גיל בר מצוה ואנחנו מתפללים כ'שליח ציבור' בבית הכנסת עם הגדולים ובין אם אנחנו לפני גיל בר מצוה ואנחנו מתפללים כ'שליח ציבור' בכיתה. הסיבה לכך, כי כאשר אנחנו מתפללים כשליחי ציבור אנחנו שליחים של כל המתפללים ומייצגים את כולם ולא רק את עצמנו, לכן האחריות שלנו גדולה יותר להתפלל ברצינות, להתנהג כראוי ולומר את מילות התפילה בנחת, באופן ברור וללא שגיאות.

ברכת 'שתבח'

למדנו שברכת 'שתבח' היא הברכה בה אנחנו מסיימים את פסוקי דזמרה. לכן חשוב שנברך אותה מיד כשנסיים את פסוקי דזמרה ולא נשהה באמירתה. אם היינו זרזים וסיימנו לומר את 'שירת הים' לפני החזן, במקרה זה לא נמתין לחזן כדי שנאמר יחד איתו את ברכת 'שתבח', אלא מיד נאמר את ברכת 'שתבח' ושם נמתין עד שהחזן יסיים גם הוא את פסוקי דזמרה ויברך את ברכת 'שתבח'. בזמן ההמתנה לחזן, נמתין בשקט ולא נדבר.

דמויות מופת

הרב אברהם יצחק הכהן (הראי"ה) קוק זצ"ל

הרב אברהם יצחק הכהן קוק

זצ"ל.

הוסמך לרבנות על ידי הרב יחיאל מיכל הלוי אפשטיין זצ"ל (מחבר ספר 'ערוך השולחן').

הרב הראשי האשכנזי הראשון של ארץ ישראל. ייסד ועמד בראש הישיבה המרכזית העולמית בירושלים (הנקראת כיום ישיבת 'מרכז הרב').

בכתביו הרבים עסק במגוון תחומים, מהם: פסיקת הלכה, שירה, הגות, מחשבת ישראל וקבלה.

נחשב לאבי ה'ציונות הדתית' וממעצבי השקפתה.

את דרכו המשיך בנו הרב צבי יהודה זצ"ל, שגם ערך את כתביו הרבים.

מנין

עשרה יהודים או יותר מגיל בר מצוה הנמצאים במקום אחד נקראים 'מנין'.

ישנם דברים (הנקראים 'דברים שבקדושה') שאנו לא יכולים לעשותם כיחידים אלא רק במנין. למשל אמירת קדיש, קדושה וברכו. וכן חזרת שליח ציבור, קריאת התורה וההפטרה, נשיאת כפיים (ברכת כהנים) ועוד.

ישנם דברים שאפשר לעשות ביחידות ולא דוקא במנין, אך ישנה מעלה מיוחדת כשהם נעשים במנין, כדוגמת תפילה במנין. אמנם גם כשאנחנו ביחידות או פחות ממנין אנחנו יכולים להתפלל וה' שומע את התפילות שלנו, אבל כשאנחנו מתפללים במנין התפילה שלנו חשובה ומקובלת יותר לפני ה'.

שאלות חזרה

חידה: דוד ושלמה לומדים באותה ביתה. כיצד יתכן שדוד נולד לפני שלמה, אך שלמה יהיה בר מצוה לפני דוד ויוכל להשלים 'מנין' ואילו דוד עדיין לא?

תשובה: דוד ושלמה נולדו בשנה מעוברת (בה יש 13 חודשים: אדר א' ואדר ב'). דוד נולד בכ"ט אדר א' ואילו שלמה נולד כמה ימים לאחר מכן בג' אדר ב'. בשנת בר המצוה שלהם כששניהם הגיעו לגיל 13 השנה היתה רגילה ולא מעוברת (היה בה חודש אדר אחד בלבד). במקרה זה שלמה יהיה בר מצוה כבר בג' אדר ויוכל להשלים 'מנין' ולומר קדיש, ואילו דוד יהיה בר מצוה רק בשלושה שבועות לאחר מכן בכ"ט אדר, למרות שהוא נולד כמה ימים לפני שלמה.

אמירת קדיש

לאחר שבירכנו את ברכת 'שתבח' אם אנחנו מתפללים במנין, שליח הציבור אומר את תפילת ה'קדיש', הנאמרת בשפה הארמית וכוללת שבח ובקשה להתגדלות והתקדשות שמו של הקדוש ברוך הוא והתגלות מלכותו בעולם.

כדי ששליח הציבור (החזן) יוכל לומר קדיש, צריך שיהיו לפחות עשרה מתפללים שהם בגיל בר מצוה (בני 13) ומעלה.

אם אנחנו משתמשים בשליחי ציבור, אנחנו נאמר את הקדיש. אך אם אנחנו חלק מהמתפללים שאינם שליח הציבור (החזן), עלינו להאזין לקדיש ולא לדבר או להתפלל באמצע, אלא נענה 'אמן' במקומות שכתוב בסידור לענות אמן.

באחד מהמקומות בקדיש, לאחר שענינו 'אמן' נסיף ונאמר 'יהא שְׁמִיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, לְעַלְמֵי עַלְמַיָּא, יְתְבָרַךְ', כשהכוונה לשמו הגדול של הקדוש ברוך הוא שהוא מבורך לעולם ולעולמי עולמים.

תפילה במנין

לתפילה במנין יש חשיבות גדולה. אם קמנו מאוחר או שאנחנו לא מרגישים טוב ונשארים בבית אנחנו מתפללים ביחידות, אחרת נשתדל מאוד להקפיד להתפלל במנין, בין אם זה בכיתה או בבית הכנסת, כי לתפילה במנין מעלה גדולה יותר מאשר לתפילה ביחידות.

כשאנחנו מתפללים במנין אנחנו מרוויחים הרבה דברים שאנחנו לא יכולים לומר כשאנו מתפללים ביחידות, כמו למשל אמירת קדיש, עניית אמן, אמירת 'ברכו' ו'קדושה'.

כדי שיחשב שאנחנו מתפללים במנין, לא די שנהיה יחד עשרה מתפללים מעל גיל בר מצוה, אלא עלינו להיות יחד באותו מקום. אם אנחנו מתפללים בכיתה, חשוב שנהיה כולנו בתוך הכיתה כל זמן התפילה ולא חלק בתוך הכיתה וחלק בחוץ – במסדרון. אם פחות מעשרה תלמידים מתפללים בכיתה ופחות מעשרה מתפללים מחוץ לכיתה ומי שבתוך הכיתה לא רואה את מי שמחוץ לה, במקרה כזה אנחנו לא יכולים להצטרף לעשרה ונחשב שאנחנו לא מתפללים במנין. לכן חשוב מאוד כשאנו מתפללים, להיות יחד באותו בית או באותו חדר בבית הכנסת. ואם יצאנו לטיול ואנחנו מתפללים בחוץ, חשוב שנתאסף יחד במקום אחד ונעמוד אחד ליד השני, כך גם נוכל לשמוע היטב את החזן.

